

УДК 377/378-043.86:331.5

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ В ІТАЛІЇ

Світлана Алексєєва,

*кандидат педагогічних наук, ст. науковий співробітник,
ст. науковий співробітник лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

дизайн-освіта,
італійський дизайн,
професійна кар'єра
дизайнера,
творчі можливості,
сучасні технології

Реферат

У статті проаналізовано досвід підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри в Італії. Виявлено, що система освіти Італії досить складна, навчання побудовано за гнучкою схемою, але не носить обов'язкового характеру. Увага, передусім, приділяється підготовці до прикладного та практичного використання отриманих навичок. Вся італійська система дизайн-освіти здебільшого побудована на самоосвіті й самодисципліні. Дизайнерські навчальні заклади мають міцні зв'язки з виробництвом, що дає можливість студентам не тільки вчитися у професіоналів, але й проходити практику та працевлаштовуватися до завершення навчання.

У контексті Болонського процесу, в Італії запроваджуються різноманітні заходи щодо розвитку дизайн-освіти. Італійські освітні заклади мають гнучкий підхід до навчальних програм, а дизайн-освіта – свою філософію, що полягає у використанні сильних сторін традиційних ремесел, історично сформованих у кожному регіоні.

Італійська дизайн-освіта представляється як поліцентрична, гнучка й динамічна система, що характеризується багатьма факторами – від глибинної культурної традиції та особливостей національного характеру – до специфічних умов глобалізації сучасного суспільства. Відмінна риса італійської дизайн-освіти полягає в тому, що її система повніше враховує інтереси студентів і передбачає наявність великої кількості практичних та спеціалізованих дисциплін, у порівнянні з теоретичними заняттями.

В Італії створені всі умови для розвитку професійної кар'єри. Це пов'язано зі створенням гнучкої, продуманої державою системи безперервного навчання. Ще під час навчання випускнику пропонуються різні види допомоги для полегшення процесу знаходження свого місця у світі професій та працевлаштування. В Італії створені центри професійного навчання, що здійснюється інформаційна, навчальна й консультаційна допомога для самоорієнтації особистості. У центрах працюють консультанти-куратори, які надають інформацію про можливості працевлаштування в Італії та інших європейських країнах, умови отримання стипендії для подальшого навчання, ознайомлюють із програми післядипломної освіти. За допомогою консультанта можна розробити план професійного росту, отримати психолого-педагогічну підтримку з проблем адаптації у професійному середовищі. У сучасних італійських навчальних закладах з дизайну працює спеціальний відділ, який відслідковує тенденції розвитку дизайну і потреби ринку.

Постановка проблеми. Становлення італійського дизайну потрібно розглядати як частину світового історично-мистецького процесу, зумовленого усвідомленістю та наполегливістю боротьби за право на самобутність, органічність і самовизначення. Відсутність масової промисловості було несприятливою умовою розвитку дизайну, але стало запорукою формування духу експерименту, сміливості, самокритичності, антидогматичності. Міжнародне визнання італійського дизайну зазначається саме в експериментальному, з характерним інноваційним механізмом, нерегламентованому впровадженні результатів дизайну в економічну структуру країни та його

розповсюдженні у світі. В Італії ставка зроблена на надання дизайнерам повної свободи, що сприяло формуванню специфічного типу структурно проектного мислення. Однак, що стосується освіти, то ситуація там дуже специфічна й нетипова для країн Європи.

Проблема підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри нині посідає вагомe місце в дизайнерській освіті України. І тому вивчення досвіду дизайн-освіти в Італії набуває актуальності в аспекті вивчення підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри.

Аналіз останніх досліджень. Проблема сучасної підготовки до розвитку професійної

кар'єри висвітлена у працях С. Алексєєвої [1], Л. Єршової [3], Д. Закатнова [4], В. Орлова [6]. Основи теорії та методики дизайну досліджував В. Рунге [7]. Внесок Франції та Італії у становлення дизайну як професії розкрито у працях В. Даниленко [2]; італійську модель дизайну вивчала Г. Кур'єрова [5]. Науковці зазначають, що культурна атмосфера Італії з її багатотисячними художніми традиціями є однією великою школою, в якій виростають першокласні дизайнери.

Мета статті: проаналізувати досвід підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри в Італії.

Виклад основного матеріалу. Справжній фурор італійський дизайн зробив у середині 60-х років ХХ ст., коли активізувалося стимулювання виробників меблів і під прогресивні напрями було виділено цілий сектор, дизайнери якого запропонували такі форми, матеріали й технології, яких не мали фабрики інших країн світу. Відтоді Італія стала меккою європейського дизайну. Gucci, Versace, Valentino, Armani, Max Mara – це далеко не повний перелік всесвітньо відомих італійських fashion-брендів. Знаменитий італійський стиль у моді, дизайні автомобілів, меблів та предметів для сервірування столу вражає своєю елегантністю, оригінальністю й довершеністю. Не дивно, що молоді люди, які хочуть стати професійними дизайнерами, модельєрами, стилістами, прагнуть вступити до італійських навчальних закладів. Щорічно з цією метою до Італії прибувають тисячі абітурієнтів з Європи, США, Канади, Австралії, Китаю, Росії та інших країн.

Італії притаманна дуже своєрідна система дизайнерської освіти, в авангарді якої стоять навчальні заклади світового рівня – Istituto Marangoni (Інститут Марангоні) і Istituto Europeo di Design, або EID (Європейський інститут дизайну). Зі стін цих закладів вийшли десятки тисяч професіоналів індустрії дизайну, чий імена можна зустріти на дизайнерських показах, престижних виставках, у вітринах найфешенебельніших бутиків.

Система освіти Італії досить складна, навчання побудовано за гнучкою схемою, але не носить обов'язкового характеру. Студенти навчаються за індивідуальними графіками з мінімумом обов'язкових предметів і

самостійно визначають терміни складання іспитів. При обов'язковому відвідуванні занять, сесії не здають кожного семестру, а прослуховується курс лекцій. Іспити ставлять тоді, коли студентові це зручно. Увага передусім приділяється підготовці до прикладного та практичного використання отриманих навичок. Уся італійська система дизайн-освіти здебільшого побудована на самоосвіті та самодисципліні. В Італії освіту отримують не одразу після школи, а часто через пару років, заробивши кошти на навчання.

Як і в багатьох інших країнах Західного світу, в Італії дизайн-освіта в основному зосереджена на підготовці практико-орієнтованих вузькопрофільних спеціалістів. Дизайнерські навчальні заклади мають міцні зв'язки з виробництвом, що дає можливість студентам не тільки вчитися у професіоналів, але й проходити практику та працевлаштовуватися у провідні світові студії дизайну та моди ще до завершення навчання. Італія – це одна з тих країн, яка зуміла поєднати свої давні традиції із сучасними підходами. Італійських освітніх закладів мають гнучкий підхід до навчальних програм. Щоб стати затребуваним дизайнером та успішно побудувати професійну кар'єру в Італії, необхідні три компоненти: талант, працьовитість та освіта.

Дизайн-освіта в Італії має свою філософію, що полягає у використанні сильних сторін традиційних ремесел, історично сформованих у кожному регіоні. Так, зазвичай, розпису по склу їдуть навчатись у Венецію, до Мілану – за можливістю опинитися за лаштунками модних показів, у туринському регіоні найвідомішим та найпопулярнішим є курс автомобільного дизайну, де знаходяться штаб-квартири таких авто-гігантів, як Pininfarina та Fiat Group. У Римі викладають дизайн моди, інтер'єру квартир, індустриальний графічний дизайн, проводяться заняття з дизайну аксесуарів, взуття та ювелірних виробів, сценарного мистецтва, відео- і мультимедійного дизайну.

В Італії у сфері дизайну високо цінують практичну підготовку. Принцип італійської дизайн-освіти – залучати студентів до проектної роботи та стимулювати творчі можливості, використовуючи сучасні технології. Італійські дизайнерські школи

роблять виставки студентських робіт у фойє навчальних закладів, що носить назву метод «фойє». У будь-який час студентам надаються аудиторії та класи, де вони самостійно можуть займатися розвитком своїх талантів. Навіть уночі у стінах дизайнерських навчальних закладів часто можна зустріти працюючих молодих людей. Це норма, оскільки майбутні дизайнери займаються творчістю, що заохочується у будь-якому прояві.

Відмінна риса італійської дизайн-освіти полягає в тому, що її система більш повно враховує інтереси студентів і передбачає наявність великої кількості практичних і спеціалізованих дисциплін, у порівнянні з теоретичними заняттями. Майбутні дизайнери хоча й працюють самостійно, але в навчальному закладі створена система семінарів, що побудована на дискусіях та обговореннях вивченого матеріалу, активно використовуються майстер-класи. У кожного студента є свій персональний наставник, покликаний допомогти розібратися в новому матеріалі. Особлива демократія в Італії і у відносинах з професорами. Між студентами і викладачами майже не існує звичних соціальних бар'єрів. У цілому, навчальний процес побудований так, що викладачі швидше радять і спрямовують розвиток студента в певне русло. Серед викладачів, зокрема, є редактор італійського *Vogue* Сара Майно, Луїза Бецці, консультант *Tod's*, Марко Рікетта з *Hermes* і Стефано Пілаті, креативний директор *Yves Saint Laurent*.

Найбільшою в Європі лабораторією світлового дизайну, унікальним театром моди є *Istituto Europeo di Design*. За своєю структурою цей італійський навчальний заклад складається із чотирьох підрозділів – моди (*IED Moda Lab*), дизайну (*IED Design*), візуального мистецтва (*IED Arti Visive*) і комунікацій (*IED Comunicazione*). Рейтинг цього італійського навчального закладу доволі високий як на батьківщині, так і за кордоном. Відомо, що королева Великобританії Єлизавета II під час свого візиту до Італії спеціально виділила час на відвідини Інституту. *Istituto Europeo di Design* належить найбільший кампус школи дизайну, регулярно відкриваються нові відділення та впроваджуються інноваційні дисципліни. Інститут оснащений найбільш передовою

технікою, всі комп'ютерні зали працюють з обладнанням *MAC*.

Istituto Europeo di Design – одна з кращих шкіл автомобільного дизайну в світі. Багато випускників працюють у таких компаніях, як: *Ferrari*, *Benetton*, *Valentino*, *Pininfarina*, *Lancia*, *BMW*, *Toyota*, *IKEA* та інших. Ще під час навчання студенти організовують власні тьюнінгові покази дизайну авто та беруть активну участь у міжнародній автомобільній виставці в Женеві. Зокрема, професія транспортного дизайнера передбачає стабільно високий дохід у більшості країн світу, їх зарплати приблизно відповідають гонорарам зірок *NBA* і Голлівуду. Академічна програма з дизайну автомобілів (*Course of Car Design IED*) – це фундаментальні знання основ дизайну автомобіля, інженерії, ергономіки, аеродинаміки, креслення, презентації концепту, програм 3D-моделювання. Крім того, програма передбачає заплановані екскурсії у шоу-руми, найдорожчі та найпрестижніші концерни автомобілів світу: *Ducati*, *Ferrari*, *Giugiaro*, *Museo dell'Auto*, *Piaggio*, *Pininfarina*. Використання таких форм навчання у професійній підготовці сприяє налагодженню професійних зв'язків майбутніх дизайнерів із фахівцями світу автомобільного дизайну, дає можливість прослухати курс лекцій від провідних фахівців підприємств.

Таким чином, італійська дизайн-освіта представляється як поліцентрична, гнучка й динамічна система, що характеризується багатьма факторами – від глибинної культурної традиції та особливостей національного характеру – до специфічних умов глобалізації сучасного суспільства.

Із вибором напряму навчання та пошуком роботи населенню Італії допомагають дві головні установи: з одного боку, це Міністерство праці і соціальної політики (*Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*) та підпорядковані йому регіональні представництва; з іншого боку – Міністерство освіти, університетів і досліджень (*Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*), що керує діяльністю місцевих закладів освіти. Загалом, у сучасних італійських навчальних закладах із дизайну працює спеціальний відділ, який відслідковує тенденції розвитку дизайну і потреби ринку.

В Італії створено всі умови для розвитку професійної кар'єри. Це пов'язано з формуванням гнучкої, продуманої державою системи безперервного навчання. Ще під час навчання випускнику пропонуються різні види допомоги для полегшення процесу знаходження свого місця у світі професій та працевлаштування. В Італії створені центри професійного навчання, які надають інформаційну, навчальну й консультаційну допомогу для самоорієнтації особистості. У центрах працюють консультанти-куратори, які надають інформацію про можливості працевлаштування як в Італії, так і в інших Європейських країнах, умови отримання стипендії для подальшого навчання, ознайомлюють з програмами післядипломної освіти. За допомогою консультанта можна розробити план професійного росту, отримати психолого-педагогічну підтримку з проблем адаптації до професійного середовища. У контексті Болонського процесу, останніми роками в Італії запроваджуються різноманітні заходи щодо розвитку освіти, орієнтованої на доросле населення. Навчання дорослих проводиться різними навчальними закладами: університетами й дослідницькими інститутами; вищими професійними школами у співпраці з іншими структурами професійного навчання; агенціями з професійної підготовки, сертифікованими регіональними адміністративними органами; несертифікованими навчальними центрами професійної орієнтації, що не входять до структури формальної освіти; навчальними підприємствами. В Італії створено низку

територіальних центрів неперервної освіти (Centro Territoriale Permanente) з метою залучення населення різних вікових груп і соціального статусу до системи формального професійного навчання. Такий підхід сприяє вдосконаленню фахової підготовки та набуттю позитивної орієнтації й можливостей кар'єрного зростання.

Висновок. Основними особливостями розвитку дизайнерської кар'єри в Італії є державна підтримка, через Міністерство праці й соціальної політики, яке співпрацює з Міністерством освіти, університетів і досліджень. Такі центри професійного навчання надають інформаційну, навчальну й консультаційну допомогу майбутнім дизайнерам у кар'єрному розвитку. Як і в інших країнах Європи, в Італії розвиток кар'єри у сфері дизайну носить індивідуальний характер і залежить від рівня освіти. У навчальних закладах створені необхідні умови для підготовки практико-орієнтованих, креативних, інноваційно-озброєних фахівців. Навчальні програми підготовки майбутніх дизайнерів вузькоспеціалізовані й орієнтовані на розвиток регіонального дизайну, що пов'язано з історично сформованими умовами традиційних ремесел певного регіону. Завдяки використанню таких форм навчання як шоу-рум, метод фойє, участь у міжнародних виставках та ін., майбутні дизайнери отримують можливості налагодження професійних зв'язків ще під час навчання.

Література

1. Алексеева С. В. Особливості розвитку професійної кар'єри у дизайнерській діяльності / Алексеева С. В. // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. збірник наукових праць / Ред. кол. В. Ф. Орлов (голова). – Вип. 9. – Київ : Вид-во ТОВ «Тонар», 2014. – С. 75-91.
2. Даниленко В. Я. Особливості внеску Франції та Італії у становлення дизайну як професії / В. Я. Даниленко // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. – 2002. – № 12. – С. 3-8.
3. Єршова Л. М. Макроекономічні фактори впливу на розвиток професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів / Л. М. Єршова // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць. – 2017. – Вип. 13. – С. 22-29.
4. Закатнов Д. О. Організаційно-педагогічне забезпечення підготовки учнівської молоді до планування кар'єри / Д. О. Закатнов // Теорет.-метод. проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб.

- наук. пр. – 2007. – Вип. 10. – Кн. 2. – С. 373-380. // Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: зб. наукових праць. – 2015. – Вип. 10. – С. 5-17.
5. Курьерова Г. Г. Итальянская модель дизайна / Г. Г. Курьерова. – М. : Мысль, 1993. – 436 с. 7. Рунге В. Ф. Основы теории и методологии дизайна : учеб. пособие / В. Ф. Рунге, В. В. Сеньковский. – М. : МЗ-Пресс, 2001. – С. 232.
6. Орлов В. Ф. Проблеми проектування професійної кар'єри майбутніх фахівців із дизайну / В. Ф. Орлов, О. О. Фурса

Abstract

Special aspects of future designers training for their professional career development in Italy

Svitlana Alekseeva,

Ph.D. of pedagogical sciences, Researcher,

Professional life Laboratory,

Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine

KEY WORDS:

design-education,
Italian design,
designer
professional career,
creative
possibilities,
modern
technologies

The experience of future designers training for further development of their professional career in Italy is analysed. It is deduced that education system of Italy is pretty complicated, training is flexibility-based but is not obligatory. Foremost, the attention is paid to skills applied and practical use. All Italian design-education system is mostly built on a self-education and self-management. Designer training institutions have strong connections with industry, that gives to students the opportunity not only to study from professionals but also gain practice and employ before completion of a course.

In the Bologna process framework various measures on design-education development are in place in Italy. Italian educational establishments have curriculums of flexible and design-education – its own philosophy based on use of traditional crafts' strong aspects those are historically-formed in each region.

Italian design-education appears as polycentric, flexible and dynamic system that is characterized by many factors – from deep cultural tradition and features of national character to the specific terms of modern society globalization. The distinguishing feature of Italian design-education consists in taking into account students' interests by the system and providing plenty of practical and specialized disciplines.

All conditions for career development are created and/or provided in Italy. It is related with creation of flexible, state-considered life-long learning system. Already while studying a student is offered different types of assistance to make his/her employment easier. In Italy the centers of professional development are established. They provide informative, educational and consultative support for an individual. Consultants-counsels provide information about employment opportunities both in Italy and other European countries, conditions for grants to continue training, perform the post-graduate programs. Consultants help to design the plan of professional promotion and provide the psycho-pedagogical support on vocational adjustments. There is a department on studying design tendencies and labour market demands and needs in every modern training institution of Italy.

References

1. Aliksieieva S. V. Osoblyvosti rozvytku profesiinoi kar'ieri u dyzainerskii diialnosti / Aliksieieva S. V. // *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment. zbirnyk naukovykh prats* / Red. kol. V. F. Orlov (holova). – 2014. – Vyp. 9 – S. 75-91.
2. Danylenko V. Ia. Osoblyvosti vnesku Frantsii ta Italii u stanovlennia dyzainu yak profesii / V. Ia. Danylenko. // *Visn. Khark. derzh. akad. dyzainu i mystets.* – 2002. – № 12. – S. 3-8.
3. Iershova L. M. Makroekonomichni faktory vplyvu na rozvytok profesiinoi kar'ieri uchniv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv / L. M. Iershova // *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika* : zb. nauk. Prats. – 2017. – Vyp. 13. – S. 22-29.
4. Zakatnov D. O. Orhanizatsiino-pedahohichne zabezpechennia pidhotovky uchnivskoi molodi do planuvannia kariery / D. O. Zakatnov // *Teoret.-metod. problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi* : zb. nauk. pr.t. – 2007. – Vyp. 10. – Kn. 2. – S. 373-380.
5. Kurerova H. H. Ytaliiskaia model dyzaina / H. H. Kurerova. – M. : Mysl, 1993. – 436 s.
6. Orlov V. F. Problemy proektuvannia profesiinoi kariery maibutnikh fakhivtsiv iz dyzainu / V. F. Orlov, O. O. Fursa // *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment: zb. naukovykh prats.* – 2015. – Vyp. 10. – S. 5-17.
7. Runhe V. F. Osnovy teoryy y metodolohyy dyzaina : ucheb. posobye / V. F. Runhe, V. V. Senkovskiyi. – M. : MZ-Press, 2001.– S. 232.